

Akademik Vladimir LUKYANENKO:

Heydər Əliyev görkəmli rəhbər, xalqını
ürəkdən sevən əsl vətənpərvər idi

Ukraynanın qocaman müəssisəsi olan M.Frunze adına "Sumı Elmi-İstehsalat Birliyi" ASC-nin 110 illik yubileyində ölkəmizi "Azərikimya" İstehsalat Birliyinin, "Azəriqaz" Səhmdar Cəmiyyətinin və "Azəriqaznaqlı" İstehsalat Birliyinin nümayəndələri təmsil etmişdilər. Maraqlıdır ki, yubiley tədbirindən əvvəl dünyanın müxtəlif ölkələrindən gəlmiş qonaqları qəbul edən maşınqayırma müəssisəsinin baş direktoru, texnika elmləri doktoru, akademik Vladimir Matveyeviç Lukyanenko hər bir nümayəndə heyəti ilə ayaqüstü – cəmi 3-5 dəqiqə görüşdüyü halda, Azərbaycandan gəlmiş qonaqları daha yüksək səmimiyyətlə qarşılayaraq, onlarla yarım saatdan artıq söhbət etmişdi. Sən demə, bunun əsas səbəbi xalqımızın dahi rəhbəri Heydər Əliyev şəxsiyyətinə onun xüsusi ehtiramı imiş. Akademik həmin gün ulu öndərimiz haqqında ən isti ürək sözlərini, yüksək fikirlərini, dahi rəhbərlə görüşləri ilə bağlı işıqlı xatirələrini dilə gətirmişdi.

Vladimir Lukyanenko kimdir? 1937-ci ildə dünyaya gəlib. 1961-ci ildə ali məktəbi bitirdikdən sonra M.Frunze adına Sumı Elmi-İstehsalat Birliyində usta köməkçisi kimi əmək fəaliyyətinə başlayıb. Sonra baş usta, sex rəisi, baş mühəndis və baş direktor vəzifələrində çalışıb. 1986–1989-cu illərdə – Heydər Əliyev SSRİ Nazirlər Soveti Sədrinin 1-ci müavini olan dövrdə o, SSRİ Neft və kimya maşınqayırması sənayesi naziri vəzifəsində çalışmışdır. Ukraynanın Mühəndis Elmləri və Kibernetika Elmləri akademiyalarının akademiki, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı, SSRİ Dövlət Mükafatı laureatı və Ukraynanın

sindən kənara çıxanda çaşıb qalan hər hansı bir üzvü deyil, geniş təfəkkürə, çevik düşüncəyə, möhkəm özüllü dərin və hərtərəfli biliyə malik, erudisiyalı bir rəhbərdir. Onun hər bir sözü, cümləsi konkret fikirlə yüklənmişdi. Bu sözlər, fikirlər mənə hər vaxonu, hər bir suster-ni qiymətli məhsulla dolu olan ağır yük qatarlarını xatırladırdı.

Heydər Əliyev nazirliyə dair bəzi təklif və mülahizələrini bildirdikdən sonra dedi:

– Vladimir Matveyeviç, bilirsiniz ki, mən neçə illər Azərbaycana rəhbərlik etmişəm, respublikanın iqtisadiyyatının qaldırılması üçün bir çox geniş miqyas-

Milli Qəhrəmanıdır. Neft və kimya maşınqayırması sənayesinin inkişafındakı böyük xidmətlərinə görə SSRİ-nin və Ukraynanın ən yüksək orden və medallarına layiq görülmüşdür.

Akademik xatirələrindən bir qismini təqdim edirik:

– 1986-cı ildə SSRİ-nin Neft və kimya maşınqayırması sənayesi naziri təyin olunmuşdum. Mənim üçün çox xoş idi ki, bu sahəyə SSRİ Nazirlər Soveti Sədrinin birinci müavini kimi məhz Heydər Əliyev nəzarət edirdi.

Çox prinsipial, qətiyyətli və işgüzar bir rəhbər, yüksək daxili enerjiyə, iti zəkaya və düşüncəyə malik geniş intellektli bir adam olduğu haqqında müəyyən məlumatım olsa da, hələ görüşməmişdik. Bir gün mənə yanına dəvət etdi. Gülrüzlü qarşıladı və rəhbərlik etdiyim nazirliyin işi, problemləri ilə maraqlandı. Dedi ki, Siz SSRİ-nin maşınqayırma sənayesinin ən vacib sahələrindən birinə rəhbərlik edirsiniz, orada isə hələ istifadə olunmamış böyük potensial var.

Və o, bizim nazirliyin fəaliyyətində elə ciddi sahələrə və məqamlara toxundu ki, düz, bundan yalnız sahənin yüksək ixtisaslı və səlahiyyətli rəhbərlərinin xəbəri ola bilərdi.

Mən həqiqətən hiss etdim ki, bu şəxs heç də Siyasi Büronun qabaqcadan hazırlanmış yazılı çıxışlara əsasən danışan, mövzunun qoyuluş çərçivə-

li, səmərəli tədbirlər həyata keçirilirdi. Ancaq mənə elə gəlirdi ki, respublikanın maşınqayırma sənayesində hələ istifadə olunmamış xeyli potensial var, ancaq, təəssüf ki, Bakıdakı müəssisələrin maşın parkı bugünün tələblərinə uyğun deyildi. Sizdən xahiş edirəm, vaxt tapıb, Azərbaycana gədsiniz, respublikanın maşınqayırma kompleksinin vəziyyəti və fəaliyyəti ilə daha yaxından, bilavasitə tanış olub, fikir və təkliflərinizi mənə bildirəsiniz. Bu, son dərəcə vacibdir, çünki Bakı və Sumqayıtda neft-kimya sənayesi sürətlə inkişaf edir, maşınqayırma sənayesi də ona paralel irəliləməlidir.

– Baş üstə, Heydər Əliyeviç, – dedim. Həmin anda onun əsl insanlıq göstəricisi olan sadəliyi, səmimiyyəti bütövlüklə fikrimə hakim kəsilmişdi. Axı elə ali vəzifədə çalışan adam "xahiş edirəm" demədən də öz rəsmi göstərişini verə bilərdi və işin tam yerinə yetirilməsi üçün bu, kifayət idi. Ancaq, yəqin ki, yüksək elitar mədəniyyəti, sadəliyi və səmimiyyəti onu amirənə təz-də danışmağa qoymurdu.

Şübhəsiz ki, bir müddət sonra mən Heydər Əliyevin tapşırığına əməl edərək, ilk dəfə Bakıya gəldim. Azərbaycan həm də mənim nazir kimi işgüzar səfərə çıxdığım ilk ittifaq respublikası idi. O zaman Azərbaycanın Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini işləyən Artur Rəzizadə və respublikanın ma-

şınqayırma kompleksinin rəhbəri Əli Qaraxanovla görüşərək, Heydər Əliyev tərəfindən qarşıya qoyulmuş vəzifələr barədə məlumat verdim. Onlarla birgə Bakının maşınqayırma zavodlarını gəzdik, hər bir müəssisənin texniki-iqtisadi göstəriciləri, istehsal potensialı, maşın parkının vəziyyəti və s. ilə yaxından tanış oldum. Gördüklərim, şahidi olduqlarım mənə xeyli təəccübləndirdi və təəssüfləndirdi. İlk növbədə ona görə ki, bu müəssisələrdə güclü mütəxəssis potensialı var idi, ancaq texniki tərəqqi və yeniləşmə sanki Böyük Qafqaz dağlarına "ilişərək" qalmış, bura gəlib çatmamışdı. Həm də ona təəccübləndim ki, bu cür mənəvi və fiziki cəhətdən köhnəlmiş texnoloji avadanlıqlarda Bakı müəssisələrinin neft sənayesi üçün kifayət qədər böyük həcmdə və keyfiyyətli neft-çıxarma avadanlıqları istehsal edirdi. Bunu da başa düşmək çətin deyildi ki, 1950–1960-cı illərin artıq sıradan çıxmaqda olan dəzgah parkında, texnoloji xətlərdə yüksək keyfiyyətli məhsul əldə etmək hansı əziyyətlər, çətinliklər bəhasinə başa gəlirdi.

Perişan halda Moskvaya qayıtdım. Ertəsi gün nazirlik aparatının geniş müşavirəsini keçirdim. Maşınqayırma müəssisələrinin yenidən qurulması, dəzgah parkının təzələnməsi zərurətini önə çəkdim. Texniki tərəqqiyə cavabdeh olan baş idarələrin rəhbərlərini ciddi tənbeh edərək, Azərbaycanın

maşınqayırma sənayesinə olan laqəyid münasibətin səbəblərini araşdırmağa çalışdım. Fikirler səsləndi ki, Bakıda işlərimiz çoxdandır zəif gedir, guya, həmin müəssisələrdə texniki tərəqqiyə o qədər də meyil yoxdur və s. Soruşdum ki, axı hansı zəiflikdən, perspektivsizlikdən söhbət gedə bilər ki, Azərbaycan müəssisələri SSRİ-nin neft avadanlıqlarının təxminən 70 faizə qədərini verir. Bəs, siz hara baxırsınız? Müşavirə iştirakçılarına göstərilən səbəblərin və gətirilən dəlillərin özünümüdafidədən başqa bir şey olmadığını söyləyərkən, Azərbaycanın neft və kimya maşınqayırmasının gücünü artırmaq, orada texniki tərəqqinin daha geniş tətbiqinə nail olmaq, zavodların texnika parkının təzələnməsi, modernləşdirilməsi üçün qəti tədbirlər görürək, təxirə salmadan ciddi işə başlamaq barədə müvafiq göstərişlər verdikdən sonra Heydər Əliyevin görüşünə gətdim.

Heydər Əliyeviç məni kabinetində çox mehribanlıqla qarşıladı və səbrlə, lakin hiss olunacaq intizarla Bakıya səfərimin nəticələri haqqında fikir və təkliflərimi dinlədi. O, Bakı müəssisələrinin texniki səviyyəsinin həqiqətən aşağı və zəif olmasından açıq-aşkar təəssüf hissi keçirərək məyus oldu. Lakin vəziyyəti dəyişmək, həmin müəssisələrin ən son və mütərəqqi texnologiyaya əsasında yenidən qurulması üzrə nəzərdə tutduğum tədbirlər onda

bir qədər nikbinlik yaratdı. Buna baxmayaraq, hələ də fikrli halda dedi:

– Vladimir Matveyeviç, mən Sizdən xahiş edirəm, Bakıdakı vəziyyəti, zavodların rekonstruksiyası, avadanlıqların təzələnməsi işlərini şəxsi nəzarətinizə götürün. Sizə hansı kömək lazımdırsa, edəcəyəm, tək Azərbaycanın maşınqayırma kompleksi müasir tələblər səviyyəsində yenidən qurulsun. Və hər rübdə Bakıya gedib, bütün işlərin gedişinə şəxsən özünüz rəhbərlik eləyin.

Şübhəsiz ki, mənə özünə və Azərbaycan xalqına qarşı xüsusi ehtiram və rəğbət hissi oyatmış belə bir görkəmli şəxsiyyətin göstərişini yüksək səviyyədə yerinə yetirməyə çalışırdım. Bir neçə ay ərzində Bakının əksər maşınqayırma zavodlarını həm SSRİ, həm də xarici ölkə müəssisələrinin istehsalı olan ən mütərəqqi texnologiyaya malik alət və avadanlıqlarla təmin etmək üçün nazirliyimizin bütün qüvvələrini səfərbərliyə aldım.

– Və biz qısa bir müddətdə Bakı müəssisələrini o qədər həcmdə avadanlıqla təmin etmişdik ki, mənə olan məlumata görə, hətta SSRİ dağıldıqdan xeyli sonra da həmin avadanlıqların göndərildiyi konteynerlərin bir qismi zavodların həyatında, açılmamış vəziyyətdə qalmışdı. Onu da deyim ki, bütün ittifaq üzrə işimin çoxluğuna və gərginliyinə baxmayaraq, hər 4-5 aydan bir nazirliyin mütəxəssisləri ilə birgə Azərbaycana gedib, maşın və dəzgah parklarının yeniləşdirilməsi, rekonstruksiya işləri ilə yerində tanış olurdum. Maşınqayırma zavodlarının texniki cəhətdən yenidən qurulduğunu gördükcə sevinir və bu barədə hər dəfə Heydər Əliyevə məlumat verirdim. Hiss edirdim ki, o, istəyinin yerinə yetməsindən nə dərəcədə böyük fərəh duyur. Azərbaycanı, doğma xalqını necə böyük ürəklə, kövrək duyğularla sevir, buradakı hər bir uğura necə qəlbən sevinir.

Bəli, Azərbaycan xalqı xoşbəxtədir ki, onun Heydər Əliyev kimi görkəmli övladı, zirvə fəatehi olub. Heydər Əliyevin də ruhu şadırd ki, dahi rəhbər kimi onun xatirəsini yaşadan, qədirbilən xalqı var.

Qələmə aldı:
Rəhman ORXAN,
Əməkdar jurnalist